

Ознаки, що вказують на можливий факт невідповідності діяльності законам та нормативним актам:

- Розслідування, що проводиться державними органами або факт сплати штрафів чи пені: - Оплата послуг, не визначених в договорах, або надання позик консультантам, зв'язаним сторонам, працівникам або державним службовцям:

- Комісійна винагорода або винагорода посередників, розмір якої перевищує звичайну плату, встановлену на цьому суб'єкті господарювання чи в цій галузі, чи для фактично отриманих послуг: - Придбання товарів (послуг) за цінами значно вищими або нижчими ринкових:

- Незвичайні готівкові платежі, покупки, що оплачені за допомогою касових чеків на пред'явника, або перекази коштів на номерні банківські рахунки:

- Незвичні операції з компаніями, зареєстрованими в країнах, що налягають значні податкові пільги: - Перерахування платежів за товари чи надані послуги не в ту країну, з якої надійшли товари або послуги:

- Перерахування платежів без належного оформлення документації, пов'язаної з валютним контролем:

- Існування такої інформаційної системи, яка внаслідок своєї структури або з інших причин не може бути використана для адекватної наскрізної аудиторської перевірки або отримання достатніх доказів;

- Повідомлення в засобах масової інформації. [2]

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглялова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 536 с.

2. МСА 250 Врахування законів та нормативних актів під час аудиту фінансових звітів [електронний ресурс] / http://lubbook.net/book_495_glava_28_MSA_250_Vrakhuvannjazakon%D1%96v.html

3. Закон України "Про аудиторську діяльність" від 22 квітня 1993 р. // Голос України. - 1993. - 29 травня.

Науковий керівник – к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту Кафка С.М.

УДК 657.6

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ

Н.О. Литвиненко

*Національний університет «Львівська політехніка», вул. С. Бандери, 12,
м. Львів, Україна, 79013, e-mail: lytvynna@ukr.net*

В умовах швидких змін зовнішнього середовища, ускладнення процесів управління, розподілу та перманентного перерозподілу функцій володіння та управління бізнесом, ефективна організація контролю за господарськими процесами та операціями стає складовою успішного розвитку суб'єктів господарювання.

Значний внесок у наукове та практичне дослідження проблем організації та методології контролю здійснено у працях М.Т.Білухи, О.С. Бородкіна, Н.Г. Виговської, Н.І. Дорош, В.П. Завгороднього, С.Я.

Вчені здебільшого акцентували увагу на проблемах організації та методології контролю й окремих процедурних та методичних підходах до цього процесу, в той час як певні теоретичні засади організації контролю (у частині виділення основних об'єктів його організації) потребують подальшого ґрунтовнішого дослідження.

Вищевикладене засвідчує актуальність обраної теми дослідження, визначає його мету та основне завдання.

Метою публікації є вдосконалення окремих теоретичних засад контрольного процесу, адекватних сучасним умовам господарювання.

Відповідно до поставленої мети основне завдання, спрямоване на її досягнення, полягає в узагальненні основних об'єктів організації контролю.

У разі застосування системного підходу до організації контролю на рівні кожного окремого суб'єкта господарювання, а також у зовнішніх щодо підприємства контролюючих органів до основних об'єктів організації контролю належать: структура контрольного органу (форма структури органу внутрішнього контролю), праця виконавців, забезпечення контролю, технологія контрольного процесу, програма розвитку системи контролю [1, с. 8-11; 2, с. 85-86].

За формою організації внутрішній контроль у групах взаємопов'язаних підприємств може здійснюватися централізовано або децентралізовано.

Найбільш поширеною та прийнятною за сучасних умов господарювання можна вважати централізовану поланкову (пооб'єктну) структуру контрольного органу (на рівні кожного окремого суб'єкта господарювання, що входить до складу групи), за якої «вся первинна контрольна робота зосереджується на рівні управління господарства і здійснюється спеціальною службою» [2, с. 94].

Наскрізна централізована форма організації контролю передбачає повну централізацію контролю за всіма його формами чи лише за однією у головному підприємстві групи чи головному відомчому органі.

За такого підходу усі пооб'єктні органи контролю підпорядковані органу управління підприємством певного рівня (ревізійна комісія – загальним зборам акціонерів, служба внутрішнього аудиту – наглядовій раді). Тобто це, по суті, централізація контролю на рівні кожного окремого підприємства, що входить до складу групи взаємопов'язаних підприємств, проте робота кожного органу контролю в межах підконтрольного підприємства автономна (децентралізована) [3, с. 135].

Організація праці виконавців контрольних дій (наукова або емпірична) полягає у з'ясуванні кола працівників, які беруть участь у контрольному процесі, визначенні прав та обов'язків учасників контрольного процесу, встановленні порядку взаємовідносин між ними та організації планування діяльності усіх контрольних органів та служб внутрішнього контролю; організаційному, методологічному та практичному керівництві їхньою діяльністю; розробці та введенні механізму контролю за масштабом та якістю контрольних заходів; організації контролю за виконанням рішень.

Наукова організація праці (НОП) осіб, задіяних у контролі, передбачає визначення оптимальних термінів проведення контрольно-наглядових дій, прогнозування очікуваної ефективності роботи контролерів; визначення порядку взаємодії органів контролю різних рівнів.

Формуючи забезпечення контролю (правове, методологічне,

документальне, матеріально-технічне, фінансове та кадрове), треба розробити єдиний порядок реалізації заходів з контролю, які б забезпечували координацію як працівників, так і окремих органів контролю (як внутрішніх, так і зовнішніх), уповноважених здійснювати контроль в групах підприємств.

Технологію контрольного процесу формують три основні етапи: підготовчий, виконавчий (контрольна обробка даних), підсумковий (узагальнення результатів контролю), які, своєю чергою, складаються із певних операцій. Перелік операцій визначає види робіт, а також методичні та технічні прийоми, які застосовуватимуться під час їх контролю. «Основу такого поділу формує змістова характеристика етапу, яка впливає із його цільової функції. Чіткої межі між етапами технологічних процесів немає, вони тісно переплітаються» [2, с. 12]. Підготовчий етап контрольного процесу складається з таких операцій: вибору об'єкта, визначення мети перевірки; вибору інформації (даних, показників) та її систематизації; складання плану (програми) перевірки; перевірки вихідних даних та показників (логічної, арифметичної, технічної тощо); обробки інформації щодо об'єкта контролю, підготовки даних і показників до контролю. Контрольна обробка даних передбачає вибір методичних та технічних способів контролю, узгодження показників; побудови контрольних та розрахункових таблиць, графіків, діаграм; виконання методичних та технічних прийомів (контрольних розрахунків); систематизацію розрахунків, їх обробку, визначення причин відхилень від заданих параметрів. Підсумковий етап контролю полягає в узагальненні його результатів, що передбачає виконання таких операцій: формування висновків та пропозицій, заходів щодо виправлення недоліків та порушень, обговорення результатів, їх оформлення та реалізацію із запровадженням розроблених пропозицій і рекомендацій у практику роботи.

Програма розвитку системи контролю повинна окреслювати стратегічний напрям розвитку на довготермінову перспективу та містити графік підвищення кваліфікації (чи проходження переатестації) працівників, проведення внутрішніх семінарів та навчання, ротації кадрів на короткотермінову перспективу та план розвитку на рік. Цю програму потрібно довести до відома усіх працівників, які відповідно до своїх обов'язків виконують контрольні функції.

Виконання дослідження актуальних теоретичних проблем організації контролю дало змогу виокремити основні об'єкти організації системи контролю якими є: структура контрольного органу (форма структури органу внутрішнього контролю), праця виконавців, забезпечення контролю, технологія контрольного процесу, програма розвитку системи контролю. Узагальнена за результатами дослідження структура об'єктів організації контрольного процесу може бути застосована як базисна для організації системи бухгалтерського обліку, податкових розрахунків, аналізу.

Список використаних джерел

1. Соловьев Г. А. Экономический контроль: теоретический аспект / Г. А. Соловьев // Бухгалтерский учет. – 1990. – № 5. – С. 8-11.
2. Кузьмінський А. М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : підруч. / А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, В. П. Завгородній ; за ред. А. М. Кузьмінського. – К. : Вища шк., 1993. – 223 с.
3. Литвиненко Н.О. Бухгалтерський облік і контроль внутрішніх розрахунків : дис.... канд. екон. наук: 08.00.09 / Литвиненко Наталія Олександрівна; Львівська комерційна академія – Львів, 2012. – 340 с.